	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Основи філософських знань**
Освітньо-професійна програма	Медико-профілактична справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	223 Медсестринство
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна/денна
Рік навчання / семестр	БЗСО, другий рік, IV семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів - 3 Усього: 90 год Лекцій: 24 год Семінарів:30 год Самостійна робота: 36 год
Викладач	Чутова Наталія Павлівна
E-mail	n.chutova@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Дисципліна «Основи філософських знань» є необхідною складовою комплексної підготовки й забезпечення високої кваліфікації працівників, які будуть конкурентоздатними, спроможними конструктивно вирішувати найважливіші смисложиттєві питання, виробляти ефективну життєву стратегію. Філософське знання пропонує людині інтегральне бачення світу, допомагає оволодіти системним мисленням, подолати фрагментарність повсякденної свідомості.
Мета та завдання курсу	**Метою вивчення** освітнього компонента є формування здатності до креативного та критичного науково-практичного, раціонально-орієнтованого мислення, що забезпечує конструктивну участь у соціально-перетворювальній та професійній діяльності, розуміння ролі медицини у ствердженні сенсу людського буття, уявлення про сучасний стан медицини та передбачення перспектив її розвитку. **Основними завданнями** освітнього компонента ОФЗ є: здатність до проблематизації - вміння ставити питання і шукати способи їх вирішення, розглядати парадокси, альтернативи, суперечності; діяти компетентно відповідно до етичних принципів та усвідомлення соціальних наслідків своєї професійної діяльності; здатність давати визначення - переходити від поверхового фактажу до узагальнюючого концептуального аналізу понять;

	здатність формулювати, впорядковувати, послідовно аналізувати свої думки; можливість кожній людині виробити власний світогляд, свій стиль мислення, сформувати світоглядні, моральні, естетичні установки та ціннісні орієнтації, необхідні для активної діяльності у всіх сферах життя суспільства, враховуючи клінічну практику у медицині; сприяти формуванню майбутньої медичної сестри нового типу, яка поєднує професійні знання, фахову компетентність з активною громадянською позицією; розкрити закономірності розвитку людини як головного об'єкта дослідження та медичного впливу, навчити знаходити головні ланки причинно-наслідкових зв'язків і відрізняти їх від побічних як у матеріальних, так і в духовних процесах; виробити навички аргументації власних переконань. Обов'язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у ОПП «Медико-профілактична справа» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство: **ЗК1** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. **СК 5** Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.
Програмні результати навчання	**РН1** Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. **РН6** Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1	Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	2	
	Взаємозв'язок філософії та медицини. «Основне питання філософії».		2

2	Філософія і медицина Стародавнього світу.	2			
	Етичні принципи Сократа. Філософські ідеї Платона, Аристотеля, Епікура.		2		
3	Філософія і медицина Середньовіччя. Філософія і медицина в епоху Відродження.	2	2		
4	Філософія і медицина в епоху Нового часу та Просвітництва.	2			
	Французький матеріалізм і Просвітництво другої половини XVIII ст.		2		
5	Німецька класична філософія. Марксизм.	2			
	Особливості німецької класичної філософії. Марксизм		4		
6	Філософія XIX-XX ст.	4			
	Проблема життя і смерті в філософії і медицині.		4		
	Медицина: лікарі XIX- першої половини XX ст.		2		
7	Філософська думка в Україні.	2			
	Особливості філософської думки в Україні.		4		
8	Філософський зміст проблеми буття.	2			
	Буття людини у філософії і медицині.		4		
9	Діалектика - філософська основа медицини.	2			
	Особливості законів діалектики в медицині.		4		
	Загальна характеристика категорій діалектики: одиничне, особливе і загальне.		2		
10	Філософське пізнання. Специфіка медичного пізнання.	2			
	Метод аналогії в діагностичному процесі.		2		
11	Філософські проблеми медицини.	2			
	Філософія історичних моделей медичної етики.		2		
	Разом	24	36		

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години	
01	Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	2	
02	Філософія і медицина Стародавнього світу.	2	
03	Філософія і медицина Середньовіччя	2	
04	Філософія і медицина в епоху Відродження	2	
05	Філософія і медицина в епоху Нового часу та Просвітництва.	2	
06	Німецька класична філософія. Марксизм.	2	
07	Філософія XIX-XX ст.	4	
08	Філософська думка в Україні.	2	
09	Філософський зміст проблеми буття.	2	
010	Проблема свідомості у філософії та медицині.	2	
011	Діалектика - філософська основа медицини.	2	
012	Основні категорії діалектики і проблеми детермінізму, цілісності та структурності в медицині.	2	
013	Філософське пізнання. Специфіка медичного пізнання.	2	
014	Філософські проблеми медицини.	2	
	Разом:	**30**	

Пререквізити	«Історія та культура України», «Анатомія та фізіологія людини».
Кореквізити	«Основи соціології», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Основи психології та між особового спілкування», «Основи медичного права».
Постреквізити	«Соціальна медицина з основами громадського здоров'я», «Основи медсестринства в акушерстві та гінекології», «Соціологія», навчальна та виробнича практика.
Методи навчання	Пояснювально-ілюстративний, проблемно-орієнтований, пошуковий, практико-орієнтований, кейс-метод, метод моделювання професійних ситуацій, дискусія, мозковий штурм, філософський аналіз твору мистецтва, метод проєктів, робота в малих групах, інтерактивні та цифрові освітні технології, самостійна робота з філософськими текстами, філософська інтерпретація, пояснення і оцінка філософських вчень. Теоретична підготовка передбачає форми лекції: проблемні, інтерактивні, мультимедійні, з використанням презентацій, відеофрагментів, аудіо-відеоматеріалів, опитувань, відеооглядів з коментарями викладача. Семінарські заняття передбачають медіаактивність: створення освітніх постів з професійним контентом, герменевтичні дискусії та деконструкції текстів, професійні симуляції: рольові ігри, «casestudy»; ігрові технології: мікродослідження, хакатони, онлайн-вікторини; використання електронних ресурсів – інтерактивні посібники, QR-коди до додаткових матеріалів; групові проєкти, гейміфіковані платформи. Самостійна робота передбачає роботу з філософськими текстами, з цифровими ресурсами, виконання тестових, пошукових, аналітичних і професійно орієнтованих завдань.
Методи контролю	Усний контроль (індивідуальне та фронтальне опитування, бесіда, обговорення); письмовий контроль (письмові та аналітичні завдання); тестовий контроль (тематичне та онлайн-тестування, мікротести); практико-орієнтовані та ситуаційні завдання; аналіз і розв'язання кейсів; контроль виконання самостійної роботи; презентації та творчі роботи; взаємооцінювання; самооцінювання.
Види контролю	Поточний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану
Перелік практичних навичок та умінь	
1. Використовувати основні філософські поняття, категорії та терміни для осмислення явищ навколишнього світу й суспільного життя. 2. Аналізувати світоглядні проблеми, визначати їх сутність і можливі шляхи розв'язання. 3. Розрізняти основні історичні типи світогляду та філософські напрями.	

4. Порівнювати філософські концепції та погляди представників різних філософських шкіл.
5. Формулювати власну світоглядну позицію, аргументувати її та обґрунтовувати власні судження.
6. Здійснювати критичний аналіз інформації, розпізнавати логічні помилки, упередження та маніпулятивні твердження.
7. Аналізувати моральні цінності, етичні норми та принципи людської поведінки.
8. Визначати морально-етичні аспекти професійної діяльності медичного працівника.
9. Розглядати професійну діяльність медичної сестри крізь призму гуманізму, людської гідності, поваги до особистості та прав пацієнта.
10. Аналізувати моральні дилеми, що виникають у взаємодії медичного працівника, пацієнта та його родини.
11. Застосовувати принципи толерантності, поваги до людської гідності та відповідальності у професійному й повсякденному спілкуванні.
12. Дотримуватися принципів академічної доброчесності під час навчання, роботи з інформацією та підготовки навчальних завдань.
13. Використовувати логічне мислення, аналіз, синтез, порівняння й узагальнення під час розгляду навчальних і професійно орієнтованих ситуацій.
14. Виявляти здатність до самопізнання, самооцінювання та особистісного саморозвитку.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Філософія як форма суспільної свідомості: її предмет, зміст і призначення.
2. Основні функції філософії та її роль у житті суспільства.
3. Взаємозв’язок філософії та медицини. Значення філософських знань для медичного працівника.
4. Основне питання філософії та його дві сторони.
5. Особливості філософських і медичних знань у Стародавньому світі.
6. Філософські погляди Сократа. Його етичні принципи.
7. Основні філософські ідеї Платона та їх значення.
8. Філософські погляди Аристотеля та Епікура.
9. Філософія і медицина в епоху Середньовіччя.
10. Філософія і медицина в епоху Відродження: гуманізм та розвиток наукового пізнання.
11. Основні особливості філософії та медицини Нового часу.
12. Філософські ідеї епохи Просвітництва та їх вплив на розвиток науки і медицини.
13. Основні ідеї французького матеріалізму другої половини XVIII ст.
14. Особливості німецької класичної філософії та її основні представники.
15. Основні філософські положення марксизму.
16. Основні напрями та особливості розвитку філософії XIX–XX ст.
17. Проблема життя і смерті у філософії та медицині.
18. Видатні лікарі XIX – першої половини XX ст. та їхній внесок у розвиток медицини.
19. Основні етапи розвитку філософської думки в Україні.
20. Особливості української філософської думки, її гуманістична спрямованість.
21. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття.
22. Проблема буття людини у філософії та медицині.
23. Діалектика як філософська концепція розвитку та її значення для медицини.
24. Основні закони діалектики та особливості їх прояву в медицині.
25. Загальна характеристика категорій діалектики: одиничне, особливе і загальне.
26. Філософське пізнання: сутність, рівні та форми.
27. Специфіка медичного пізнання та його особливості.
28. Метод аналогії та його використання в діагностичному процесі.
29. Основні філософські проблеми сучасної медицини.
30. Філософське осмислення людини, здоров’я та хвороби.
31. Історичні моделі медичної етики та особливості їх розвитку.

32. Гуманізм як основа професійної діяльності медичного працівника.
33. Моральна відповідальність медичної сестри за професійні рішення та дії.
34. Людина як найвища цінність: повага до гідності, прав і свободи пацієнта.
35. Етичні аспекти взаємовідносин медичної сестри та пацієнта.
36. Проблема співвідношення індивідуального й суспільного у сфері охорони здоров'я.
37. Філософські аспекти здорового способу життя та відповідальності людини за власне здоров'я.
38. Значення критичного мислення та раціонального пізнання в медичній практиці.
39. Роль філософського світогляду у формуванні професійної культури медичної сестри.
40. Значення філософських знань для становлення особистості та професійної діяльності майбутнього медичного працівника.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Основи філософських знань права» є вибірковою для студентів спеціальності І5 Медсестринство. Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями та компетентностями з дисципліни «Основи філософських знань».

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики;
- використання цифрових ресурсів, інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх заняттях: семінарських заняттях, підсумковому контролі є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Політика оцінювання

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ з дисципліни «Основи філософських знань» здійснюється на основі результатів поточного оцінювання та виставляється на останньому практичному (семінарському) занятті. Поточний: (засвоєння теми) контролюється на семінарських заняттях з метою перевірки рівня засвоєння вивченого матеріалу: усне опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване); тестування, контроль за ефективністю самостійної роботи (підготовка і виступ з доповіддю, розв'язання кейсів / ситуаційного завдання).

Знання теоретичного матеріалу контролюється шляхом комп'ютерного тестування

Критерії оцінювання тестів

% вірних відповідей	Оцінка
90-100%	5
89-74%	4
73-60%	3
< 60	2

Відпрацювання та перескладання

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених зайняття та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою.

Критерії оцінювання визначаються за національною шкалою - «5», «4», «3», «2»

«5» (відмінно) – здобувач освіти в повному обсязі та правильно розкриває зміст теоретичного питання, демонструє ґрунтовне володіння основними поняттями, категоріями та термінами філософії. Розуміє сутність і взаємозв'язки філософських проблем, основні філософські напрями, концепції та підходи. Уміє аналізувати філософські погляди, порівнювати різні позиції, визначати їх аргументи та відмінності, наводити змістовні приклади. Самостійно формулює та аргументує власну позицію, робить обґрунтовані висновки, виявляє критичне та самостійне мислення. Відповідь чітка, логічна, послідовна, змістовна, без суттєвих помилок і неточностей. На додаткові запитання відповідає впевнено та аргументовано.

«4» (добре) – здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, правильно розкриває основний зміст теоретичного питання, володіє основною філософською термінологією. Розуміє зміст основних філософських проблем, напрямів та концепцій, уміє пояснювати їх та застосовувати знання під час виконання навчальних і практичних завдань. Здатний аналізувати та порівнювати філософські позиції, однак не завжди демонструє достатню глибину аргументації. Відповідь послідовна та систематизована, але може містити окремі неістотні неточності або незначні помилки. На додаткові запитання відповідає переважно правильно.

«3» (задовільно) – здобувач освіти лише частково розкриває зміст теоретичного питання, відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо володіє філософською термінологією та понятійно-категоріальним апаратом. Має труднощі з поясненням філософських понять, аналізом і порівнянням філософських позицій, формулюванням та обґрунтуванням власних висновків. Допускає помилки та неточності. Виконує прості або видозмінені завдання за допомогою навідних запитань. Не завжди може самостійно й систематично викласти відповідь, однак на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

«2» (незадовільно) – здобувач освіти не опанував основний навчальний матеріал дисципліни, не має базових уявлень про основні філософські проблеми, поняття, категорії та напрями. Не розуміє змісту теоретичних питань, не може пояснити основні філософські концепції та підходи, не здатний самостійно аналізувати й аргументувати власну позицію. Відповідь фрагментарна, поверхова або відсутня, містить принципові помилки. Не може виконати практичне або аналітичне завдання навіть за допомогою навідних запитань.

Критерії оцінювання практичного / аналітичного завдання

Під час оцінювання практичних та аналітичних завдань враховуються:

- повнота та правильність виконання завдання;
- правильність використання філософської термінології;
- розуміння змісту філософської проблеми;
- уміння аналізувати та порівнювати філософські позиції, концепції та підходи;
- уміння застосовувати теоретичні знання під час аналізу конкретних ситуацій і прикладів;
- логічність та послідовність міркувань;

- обґрунтованість власної позиції та висновків;
- здатність аргументувати та критично оцінювати запропоновані положення;
- самостійність виконання завдання;
- уміння теоретично пояснити та прокоментувати отриманий результат.

Інформаційні ресурси

ОСНОВНА

1. Артюх В. О., Тимошенко Ю. О. Історія української філософсько-історичної думки (середина XIX — перша половина XX століття) : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. Суми: Триторія, 2026. 210 с.
2. Литвинчук О. В. Філософія: навчальний посібник. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2026. 300 с.
3. Халапсіс О. В. Філософія: підручник. Дніпро: ДДУВС, 2023. 196 с.
4. Утюж І. Г., Денисенко В. В. Філософія : навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів 1-го курсу медичного факультету. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. 166 с. https://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/23415
5. Утюж І. Г., Жадько В. А., Спиця Н. В., Сепетий Д. П., Мегрелішвілі М. О., Павленко Н. В. Філософія: навчальний посібник для самостійної роботи студентів 1-го курсу медичних та фармацевтичних факультетів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. 78 с. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/11894/1/Філософія%20посібник%20для%20СРС.pdf

ДОПОМІЖНА

1. Бліхар В. С., Цимбалюк М. М., Гайворонюк Н. В., Левкулич В. В., Шандра Б. Б., Свищо В. Ю. Філософія: підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/Бліха%20Філософія%20підручник.pdf

Інформаційні платформи та електронні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського — https://www.nbuv.gov.ua/
2. Освітня платформа Prometheus — https://prometheus.org.ua/
3. Освітня платформа «Всеосвіта» — https://vseosvita.ua/
4. Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка» — https://eztuir.ztu.edu.ua/
5. Репозитарій Полтавського державного медичного університету — https://repository.pdmu.edu.ua/
6. Електронний репозитарій Запорізького державного медико-фармацевтичного університету. URL: https://dspace.zsmu.edu.ua/
7. Репозитарій Харківського національного медичного університету. URL: https://repo.knmu.edu.ua/
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: https://www.nbuv.gov.ua/
9. Авторський блог «Освітній портал «Гуманістика» https://pravokmk.tumblr.com/

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Навчально-методичний комплекс з соціально-економічних дисциплін – онлайн для студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації» №98530, комп'ютерна програма «Освітній портал «Гуманістика» №98533 від 09.07.20.